

Izhaja vsaki četrtek ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Naročnino in naznana sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin., večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Hrvatski nemiri.

Od Drave do Primorja, od Zagreba do Osjeka vre med hrvatskim narodom. Vse se je našlo v složni klic: Doli s tiranijo. Vse osiromašeno seljaštvo, vse neodvisno meščanstvo in delavstvo razburja silovita nezadovoljnost z gospodarskim in političnim svojim položajem. Ali ban Hedervary je vendar še gospodar položaja, ter kruto in krvavo je njegovo gospodarstvo. Skrajno napet je položaj v Hrvatski in v resnici se je bati, da bukne ponekod istinita revolucija, prava seljačka buna. Že sedaj se polnijo ječe v Hrvatski, kakor da bi bili Hrvati uporniki proti državi in kralju. In vendar se oni le protivijo protizakonitosti glede nagodbe in proti gospodarskemu in finančijelnemu izsesavanju hrvatske kraljevine.

Sedanje narodno gibanje v banovini vzbuja pozornost v sorodnih slovanskih plemenih v obeh državnih polovicah. Da ko se ječe polnijo se zvestimi Hrvati in Hrvatice, ko teče rdeča kri in poji polja Hrvatske, one Hrvatske, ki daje cesarju najbolj vstrajne in zveste vojake, tedaj se odpirajo Hrvatom sočustvojoča srca vse na okrog.

Morska kraljica, Dalmacija, glasno in javno manifestira za svoje krvne brate v Banovini.

Naš mali, a navdušeni slovenski narod govori proti neznosnim razmeram hrvaškega naroda. Kakor je ob obalih Adrije v Trstu vršel tisočglasni protest proti razmeram, v Hrvatski, tako je v nedeljo bela Ljubljana glasno in odločno protestirala proti samovoljnosti Khuenovi in njegovim pandurjem.

Tudi slovenska Ljubljana je složna manifestirala za Hrvatsko. Nad 3000 mož je stalo v dvorani „Mestnega Doma“, ravno toliko pa pred njim. Z „Mestnega Doma“ je plapolala črna zastava v znak sožalja z brati Hrvati. Shoda se je udeležil župan Hribar z mnogimi svetniki, kat. narodni drž. posl. Povše, dr. Žitnik, Pfeifer in Pogačnik ter narodna napredna posl. dr. Tavčar in Piro.

Predsedoval je shodu dalmatinski državni poslanec dr. Ferri. Govorili so

dr. Žitnik za katoliško narodno, dr. Karl Triller za nar. napredno, Ivan Stefe, za kršč. socialno in Tokan za socialdemokratsko stranko.

Shod je sprejel resolucijo, v kateri protestira proti nezakonitem omejevanju ustavnih državljanjskih pravic, izjavlja solidarnost s brati Hrvati ter poziva vse slovanske narode, da v prilog Hrvatski odločno povzdignejo svoj glas

***

Poročila z Hrvatske prihajajo le privatnim potom. Hrvatski listi ne smejo niti besedice poročati. Brzobjavke se vse zaplenijo. Sedaj plenijo celo brzobjavke, ki se odposiljajo z Brežice.

Povodom obletnice smrti bana Jelaičića je prišlo v Zagrebu do večjih demonstracij. Spomenik bana Jelaičića je bilo okrašen z vencem (40) in trobojnimi trakovi. Na enem traku je bilo čitati: „Vstani ban Jelaičić, Hrvatska Te zovel!“ Pri maši zadušnici je bila Markova cerkev natlačena polna. Množica je zapuščajoča cerkev se uredila v velikanski sprevod, ki se je pevajoč „Ljepa naša domovina“ podal do spomenika bana Jelaičića. Na tisoče ljudi je stalo okoli spomenika. Ko se je množica začela pomikati proti kolodvoru, naskočila je policija z vso strogoščjo, vsled česar je množica pričela na policijo metati kamenje. Aretiranih je bilo 350 oseb.

Dne 19. t. m., kakor poroča zasebno sporočilo, je bilo 21 obošenih in 40 ubitih.

V Granici pri Križevcih so se kmetje uprli naredbam oblasti. Orožniki so na kmete streljali in so ranili dva kmeta. V Garešnici je aretiranih 100 kmetov. Na treh vozeh so pripeljali ranjence v zagrebško bolnico. Mnogo oseb mrtvih. V jastrebarskem okraju je splošna vstaja. V Bakru so velikanske demonstracije. Množica je vpila: „Proč z banom ali pa umremo!“ V Zagrebu ni hiše, iz katere ne bi bil kdo v zaporu. Velike demonstracije so bile zopet v Dragi in v Novem. V Hreljini je 600 mož prisililo bilježnika Miliča, da se je odpovedal svoji službi. Nato so ga spremili do občinske meje in ga zapodili. Ravno tam je oblast zaprla

fanova deloma v senco zavita. Zgodovina sluti sicer njegov pomen za Ogrsko in vso njeno prihodnost. Ali da bi si napravili popolno in zvesto podobo njegovega življenja, tega le ne moremo. Štefan je začel z ustanovo školij, katerih števila in imen ne poznamo dobro, in nad vse je postavil Oštrogon, za čegar nadškofa je povzdignil tovariša sv. Vojteha (ki je njega krstil), Anastazija Astrika. Tega Astrika pošlje v Rim k papežu Silvestru II., katerega je prosil, da naj potrdi od njega ustanovljene školije in da dovoli ustanavljanje nove. Pri-poveduje se, da je vskliknil pri tem Silvester II. navdušene besede: „Jaz sem oče apostoljski, pa apostelj zasluži po pravici tisti imenovan biti, ki je spreobrnjl tako velik narod!“ Bilo je ravno leto 1000, ko je poslal papež kralju Štefanu svoj blagoslov in kraljevo krono, ter je ob enem odobril vse ustanove, katere je napravil plemeniti kralj Štefan. Krona sv. Štefana je pa dobila v pravem življenju Ogrske globokejši pomen, ker so jo smatrali kot izvir, iz katerega pritekajo vse pravice. S to krono

75 let starega župnika č. g. Urpani. Nad 1000 ljudi je pri Zlobini s hrvaško zastavo na čelu naskočilo železniško progo ter jo pričelo razdirati. Vojaštvo je demonstrante razpodilo. — V Zagrebu je bilo v četrtek večer 60 oseb aretiranih, 40 ranjenih, od teh 15 težko. Vseh aretiranih po vseh Hrvatski je nad 3000 oseb — 53 pešpolk (hrvatski) v Zagrebu je odrekel pokorščino, ko se je zahtevalo od njega naj strela na demonstrante.

Od občin, korporacij in zasebnikov je bilo nad 500 brzobjavk poslanih na cesarja. Hrvatski škofje so brzobjavno naprosili cesarja, naj odstavi bana. Dalmatinski poslanci so prišli na Dunaj, kjer so zaprosili avdienco pri cesarju. A niso bili vsprejeti. Sedaj pridejo opozicijski poslanci iz Hrvatske ter bodo prosili avdienco pri cesarju, da pojasne žalostne razmere v Hrvatski in ga prosijo, da ustavi prelivanje prvi.

V znak narodne žalosti so Spljet in druga dalmatinska mesta vsa v črnini, moški pa nosijo zgolj črne ovratnice.

V Sušaskem okraju in v Delnicah je proglašena nagla sodba.

Poslanci — na shode!

Nikakor nam ni na umu, da bi hoteli s temi vrticami brati našim poslan-cem levite, ampak le odkrito besedo hočemo spregovoriti, času in razmeram primerno.

Politično življenje, četudi se njegova površina mnogokrat dozdeva mirna, rodi vendar vedno nove dogodke, ljudskim masam večkrat manj ali več pri-krite. Politika ne miruje nikdar, razvija se vedno le dalje, in ako hočemo, da bo naše ljudstvo tudi politično razumno, je treba, da ono pozna politični razvoj svoje dežele. Da pa naše ljudstvo politično poučujejo in izobrazijo, to je dolžnost — ljudskih poslancev. Le s politično izobraženim in utrjenim ljudstvom je mogoče graditi si pot v boljšo bodočnost.

Spominjamo se živo gorečnosti in navdušenosti, s katero so šli naši možje

pri zadnjih volitvah v boj za naše poslance. Zastavili so z vso odločnostjo svoje glasove za može, o katerih so bili trdno prepričani, da bodo i oni zastavili svoje moči za njih blaginjo. Dolžnost poslancev je, da upravičijo nade svojih volilnih mož.

Našim gg. poslancem moramo priznati, da v deželnem zboru častno izvršujejo svoje dolžnosti, da tam vneto delujejo za povzdigo ljudske blaginje. A s tem ni završen delokrog ljudskega poslance. Ker je ljudski poslanec, je treba, da pozna ljudstvo natančneje tudi sam, in da ljudstvo pozna natančneje njega. Treba je, da pride poslanec tudi sam med ljudstvo poslušat njegove težnje, da mu razlaga politični položaj, da ga politično poučuje. S tem se utrjuje ljubezen in zaupanje do poslancev, ožje vezi se pletejo med poslanci in ljudstvom, a to so nujni pogoji strankinega političnega napredka.

Večkrat se sliši očitjanje, da je ljudstvo nevedno in nestalno. Če je ljudstvo nestalno, je nestalno zato, ker je nevedno. Nevedno pa mora biti, če nima pouka in politične izobrazbe. To mu pa morajo dati ljudski poslanci. Res, da časniki store svojo dolžnost, a mrtva črka nikoli ne upliva na ljudsko srce takó, kakor živa beseda. Zato je treba — ljudskih shodov! Tu imajo poslanci hvaležno polje, da delujejo za ljudsko politično izobrazbo, da v ljudstvu zidajo trdne branove zoper nasoke strankinih političnih nasprotnikov.

Ob času volitev, kolika je vedno zbežanost, nestalnost in negotovost! Uspeh volitev je mnogokrat negotov, dokler ni njihov izid razglašen! Gotovost pri volitvah si pa stranka lahko pridobi, ako njeni poslanci za časa svojega poslanstva redno med ljudstvo hodijo in je poučujejo. In tega je treba toliko bolj, ker nasprotna stranka s časniki in po svojih zaupnikih razjeda vrste naših mož in skuša z raznimi načini omajati njih prepričanje. Kdor hoče biti gotov uspehov, je treba, da je vedno na straži in da dela.

Torej gg. poslanci, čutje in delajte,

LISTEK.

Ogrsko ali nekdanje marijansko kraljestvo in Hrvatska.

(Spisal M. Mihaeljev.)

Sluti se, da je v letu 995. sledil vojvodi Gejzi njegov sin Vaje na ogrskem prestolu. On je bil še nevernik, pa njegova nevesta Gizela ga je nagnila, da ni le on sam se pred poroko prestopil h krščanski veri, ampak jej je tudi obljubil, da bode pripeljal vso svojo deželo k pravi veri. Nemški cesar Oto III. je vzdignil kneza iz krsta, pri katerem je dobil ime sv. Štefana, ter mu daroval sulico, v kateri so se nahajali drobci žebeljev iz križa Izveličarjevega in meča sv. Mavricija, ter mu dal pravico, da jih sme po cesarskem običaju povsod nositi. Gizela je bila hči vojvode Henrika II. bavarskega in Gizele burgundske. Soprogu je pomagala Gizela, zvesta spremljevalka njegova, pri njegovem velikem delu pokristijanjenja Ogrske.

Žal, da je vladarska podoba Šte-

so potem venčali samo kralje; kraljica je nosila drugo krono, in s kraljevo so se le pri kronanju dotaknili njene desne rame. Toda Marija Terezija in pred njo hči Ludovika Velikega ste naredili izjemo; zato pa se v uradnem slogu niste imenovali „kraljica“, ampak „kralj“, kakor so (pred 7 letno vojsko) klicali v Požunu v državnem zboru zbrani velikaši: „Moriamur pro rege nostro Maria Theresia!“ — Krona, blagoslovljena in poslana od istega papeža, in do tedaj njim ptuje kraljestvo sta dajala Mažarom vzvišeno samozavest. Zdaj še le se je postopil bojevati proti upornim velikam svojemu državi, katerim ni ugajala krščanska in državna preosnova.

Okoli l. 1008. je bil Štefan popolen gospodar dežele. Bil je res moder vladar svoje in drugih narodnosti, ki so tedaj živele ali se naselile po Ogrskem. „Slabotna in šibka je država, ki ima le en jezik in en običaj“, je rekel svojemu sinu Emeriku, „zatorej se mora vse narode, ki žive v isti državi, enakomerno ljubiti“. Oj, da bi se držali teh besed sedanji mažarski mogotci, pa bi ne bilo

istih homatij, ki se zdaj vršijo v njih zbornici in na Hrvatskem.

Štefan je rad vabil k mizi menihe in škofje. S papežem je kralj Štefan tudi pozneje mnogokrat občeval. V Rimu je sezidal cerkev sv. Štefana (blizu one „Quo vadis“ ali po naše „Kam greš“), za 12 rednih korarjev in hospic za sprejemanje ogrskih romarjev. V Jeruzalemu je ustanovil nunski samostan ter ga je previdel z vinogradi in poljem. V Carigradu je dal sezidati krasno cerkev. Svojo sestro je poročil z Otonom, sinom beneškega doža (vojvoda), Petrom Urseolom, in z vsemi znamenitimi cerkvenimi možmi in škofi je on občeval, tudi zunaj Ogrske. Kako gostoljubno je on sprejemal romarje, ki so potovali skoz Ogrsko v rutrovo deželo, med tem ko so oni trepetali še malo preje pred samim imenom „Mažar“. (Glejte, kaj naredi resnično spreobrnjenje!) Romarji, ki so se vrnili od daljne božje poti, se niso mogli zadosti načuditi in pohvaliti tega tako dobrotljivega kralja.

(Dalje pride.)

da ohranite težko pridobljeno posest katoliško-narodne stranke, da to stranko še pokrepite v ljudsko blaginjo. Ljudski poslanci ven — na ljudske shode!

Politični pregled.

Državni zbor. — Vlada je predložila zbornici proračunski provizorij za drugo polovico leta. Mladočehi groze z obstrukcijo. — Posl. dr. Ploj je interpeliral voditelja pravosodnega ministerstva radi naredbe graškega nadsodišča, v kateri se naroča sodiščem, naj sestavljajo slovenske zapisnike, ako so stranke zmožne le slovenskega jezika. — Nagodbeni odsek je rešil nekaj členov avstro-ogrške nagodbe. Velike težave ima socialno-politični odsek se zakonom glede zavarovanja zasebnih uradnikov. Jedni zahtevajo, naj plača vse premije delodajalec. Zastopniki trgovine in industrije pa zahtevajo, naj plačujejo le zavarovanci, kar pa majnka naj doda država. — Obrtni odsek je dovršil zakon proti pijančevanju. Poročevalcem je izvoljen dr. Stojan.

Slovanska zveza za Hrvate. — V državnem zboru je bila razprava o nujnem predlogu posl. Biankinija glede dogodkov na Hrvaškem. Posl. Biankini je v obširnem govoru opisoval dogodka, ki so se zadnje tedne vršili na Hrvaškem. Takoj za njim se je oglašil min. predsednik Körber, ki je seveda vse zanikal. Govorili so še poslanci dr. Dyk, dr. Žitnik, dr. Ferri, Choc in Vuković. Tako je tudi po naši zbornici odmeval glas o nesrečnih odnošajih na Hrvaškem.

Dalmatinski deželni poslanci na Dunaju. — Kakor smo že poročali, odpeljalo se je na Dunaj 14 dalmatinskih dež. poslancev z namenom, da bi izprosil avdijenco pri cesarju, pri kateri bi mu pojasnili razmere, ki vladajo na Hrvaškem ter ga prosili, naj bi storil konec madjarskemu nasilstvu in madjarskim nezakonomostim. Na Reki so bili poslanci vzprejeti jako slovesno. Pozdravil jih je v imenu reških Hrvatov dr. Barčić. Na Dunaju pa so jih pričakovali na kolodvoru državni poslanci Klaič, Borčić in Ferri ter mnogo slovenskih dijakov. Deputacija se je podala k ministerskemu predsedniku dr. Körberju ter ga prosila, da bi jim izposloval avdijenco pri cesarju. Dr. Körber je deputacijo sicer prijazno sprejel ali povedal ji je, da je cesar iz državnopravnih ozirov ne more sprejeti. Rekel pa ji je, naj sestavi spomenico, katero on hoče potem cesarju predložiti.

Ogrski parlament. — V soboto je ogrska zbornica sklenila, da se izvoli kvotna deputacija. Volitev se je vršila v torek. Na dnevnem redu iste seje je zbornica razpravljala o predlogu gledé odprave vinske klavzule. Predlagatelji so zahtevali od vlade, da se pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo naloži na vvoz italijanskih vin visoka carina. Min. preds. je izjavil, da ostane pri tem, kar je v ti zbornici že večkrat povedal, namreč, da se bodo pri obnovitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo varovale koristi ogrskih vinorejcev.

Macedonski dogodki. — Dne 20. t. m. se trčila pri Mugli močna ustaška četa ob turško vojaštvo. Nastal je hud boj. Ubitih je bilo 27 ustašev, med njimi dva bolgarska častnika v bolgarski uniformi. Tudi Turki so imeli velike izgube.

Dopisi.

Iz Mirna. — „Rdeči prapor“ od 23. t. m. se silno jezi nad dopisoma od tukaj v zadnji št. „Prim. Lista“ — dokaz, da je zadel v živo. Pravi, da je prvi dopis „konfuzen“, dasi prav jasno govori, in „da ni treba odgovarjati na laži blagoslovljenih ovčic“. Tako? Povejte, kje so tiste laži v dopisu? Namesto dokaza imate zmiranje in psovanje, to je Vaše „pošteno“ orožje, Celo nesrečnega Perinčiča nam demokrat vrže v obraz. Ali ni to podlost? Kaj imamo mi s tem človekom opraviti? Kar smo pisali je resnica, gola in čista resnica. Ona vaša podružnica „društva čevljarjev“ v Mirnu že propada in bo popolnoma razpadla, ker ni razmeram primerna. Našim čevljarjem delavcem ni pomagati, dokler so tako neredni v delu in življenju, tudi soc. demokrati jim ne bodo zboljšali stanja. Radovedni smo, kakšne podpore bodo dobivali člani od svojega društva, kajti radi njih so se večinoma vpisali in ne iz ljubezni do soc. demokracije, katere

delavci niti ne poznajo. Saj so se večkrat že izrazili, da oni bodo s tistim, ki jim bo pomagal. Torej gosp. soc. demokrati, če ne boste dajali podpor, in sicer pogostnih in izdatnih podpor, naši delavci vas bodo kmalu zapustili. Isto je bilo tudi s strojarji!

„Rd. pr.“ ozir. Kopač žuga dopisniku s zaporom radi „obrekovanja“. Če Vas je res obrekoval, le pustite ga vtakniti v luknjo, toda tukaj se smejemo vsi takemu bahanju Kopačevemu.

Z Vipavskega. — Kako lepo se je glasila in kako milo razširjala svoje lepe glasove „vrta“ Prvaška godba v nedeljo popoldne v Batujah, ter vabila srbeče pete, da malo potolčejo ob slaboznani „brjar“. Toda tem lepim zvonkim glasovom je semtertja pritrjeval grom, ki je oznanjeval bližajočo se nevihto. Zbirati so se začeli temni oblaki ter se poditi sem iz Čavna in Trnovskega gozda; kmalu na to pa se je usula ploha pomešana tupa tam se sodro. Zvonovi so se začeli glasiti raz zvonikov ter so opominjali vernike k molitvi; na drugi strani pa naša „vrta“ godba mladino na ples! Ljudje božji! — Bog si tudi ne dovoli norcev briti. Vsaka sila do vremena! — In res po križevih dneh sem imeli smo vedno lepe dneve, v nedeljo dopoldne bilo je lepo — jasno; a popoldne, kakor za kazen, je menda nebo pohladilo prevročne hrbe vnetih plesalcev. Povsodi naj se skrbi, da pridejo značajni in vrli možje v starešinstvo, kateri bodo to nepotrebno „laško“ zlo zatrli!

Z Srednjega. — V nedeljo, 17. t. m. smo pri nas obhajali prelepo slovesnost, blagoslovili smo nov kip lurske Matere Božje.

Stari, leseni kip je vsled vlažnosti v cerkvi skoro popolnoma razpadel. Treba je bilo poskrbeti novega. Toda kje dobiti za to potrebne denarje? O tej naši zadevi so zvedeli vrli naši rojaki v Ameriki. G. Anton Hvalica je sprožil misel, naj bi novi Marijin kip kupili „Amerikanci“. Začel je nabirati med njimi prispevkov in v kratkem je zbral lepo svoto 73 dolarjev (okoli 355 kron.) Prav iz srca smo se razveselili tega daru. Ne samo, da smo bili sedaj rešeni denarnih skrbi, veselilo nas je posebno to, da so naši rojaki tudi v „deželi dolarjev“ ostali dobri kristjani in goreči častilci Marijini.

Novi kip iz terracotte smo naročili pri svetovno znani tvrdki Majerjev (Mayer) kr. umetniški zavod v Monakovem. Delo je zares umetniško dovršeno v vsakem oziru. Le prvi, krščansko čuteči umetnik, zamore mrtvi tvarini podati izraz tolike pobožnosti, miline in lepote!

5. povelikonočna nedelja je bila torej oni toliko zaželjeni dan, ko se je imelo vršiti blagoslovljenje novega kipa. Strelji topičev so že v soboto naznanjali daleč naokoli slovesen dan; ubrano zvonjenje je vabilo sosede k udeležbi.

Pred vikarijsčem je bila postavljena lopa iz smrečja, okrašena s cveticami in zastavami. Tja smo postavili kip M. B. Tu okoli se je v nedeljo zbralo na stotine ljudstva iz vseh sosednih duhovnij.

Ob 10. uri je blagoslovil novi kip preč. g. kan. dekanjski upravitelj ob asistenci gg. duhovnikov-sosedov. Nato je zapel domači cerkveni zbor pesem „Združenje z Marijo“ tako lepo, da smo bili ginjeni do solz. In zdajci so zagrmeli topiči, zapeli so zvonovi in belo oblečena dekleta dvignila so Marijo — v slovesni procesiji smo jo prenesli v cerkev.

Da se je slovesnost tako lepo izvršila, se imamo v prvi vrsti zahvaliti preč. gg. duhovnikom-sosedom, ki se niso plašili nestalnega vremena in težkega pota! Pohvalno pa moramo omeniti tudi naša dekleta! Pletla so vence, gradile so lopo in sploh skrbele za vso olepšavo. Najbolj pa nas je veselilo, ko smo jih oni dan, skoro brez izjeme vse, videli pri mizi Gospodovi. Bela obleka naj bi kazala nedolžnost njihove duše! In prav so storile! Le tako pripravljene so z lahkim srcem nosile in spremljale Njo, ki je Devica najčistejša.

Slednjič pa se še enkrat zahvalujemo svojim rojakom v daljni Ameriki: se svojim darom počastili ste sami sebe — nam pa ste napravili dan radosti, dan pravega in čistega veselja, ki nam ostane trajno v spominu.

Iz Baške doline. — Nekateri Podbrčani so odgovorili v št. 39. „Soče“ na dopis „Prim. Lista“ v št. 19., kateri pove, da so trije naprednjaki pozno zvečer vdrli v kaplanijo ter zahtevali, da jim g. kaplan odstopi dosedanjo sobo za šolo. Nikdo ni pričakoval, da bodo odgovorili

na tako stvaren dopis; še manj pa na tak način. Oni niso stvari zanikali, marveč še sami priznavajo, seveda po svoje, da so šli „prosit“; potem pa sami priznavajo, da so se zgražali nad takim postopanjem, ter izustili ne baš lepe besede. Dopisu se pozna, da so ga kovali v liberalni kovačnici, izdajajo jih razni izrazi, kakor n. pr. „prismoda“, „žegnani petelinček“ itd. Čudili pa smo se tudi, da je podpisanih pet mož, ko vendar sami priznavajo, da so bili le trije v kaplaniji. Kako sta tedaj druga dva prišla vmes? Mogoče celo brez njih vednosti. Drugi trije so nam dobro znani, zato jim kličemo na svidenje o priliki! Tega nismo pisali v obrambo g. kaplana, ampak, da zve kaj pravijo o njem Sočani. Drugič kaj več.

Iz Baške doline. — Odkar svet stoji ni bilo pri nas tolikega napredka kot ravno zadnji čas. Po naši tihi in mirni dolini se je pričela razlegati napredna himna, ki mora vzbuditi vsakega še tako zaspanega „klerikalca“. Res divno! Vse napredno prepričanje se zliva v krasno napredno pesem. V par vrsticah so razkrili popolnoma svoja napredna srca. Sedaj pa bode res kmalu konec „klerikalnega“ zmaja, veličastna pesen junških naprednih prsi ga uduši. Sij ne mine dan, da bi se ta krasna pesen, v kateri se opevajo „najslavnejši“ možje sedanjega časa, ne razlegala po naši dolini. Mi pa jim pravimo, da naj raje to le zapojejo:

Mi smo napenjači
Nismo rokovnjači,
Molimo dr. Tavčarja
Častimo dr. Tuma.

posebno pa:

Živjo! vsi napredni,
Ki so županu v hlače zlezli,
Živjo! tudi naš župan,
Saj kmalu pride rešitve dan.

Iz Kozane, dne 24. maja 1903. — Izv. dop. (Naše občinske volitve.) — „Naprednjaški“ generalštab v Gorici se z nenavadnim zanimanjem bavi z občinskimi volitvami v Kozani. Posvetil jim je svojo skrbno pozornost še predno so se vršile — in zdaj ko so slednjič končane, so mu zopet čez vse slastna kost, ob kateri brusijo v „Soči“ svoje skrhanne zobe. Izid ni prav po volji tej gospodi, zato se trudi pritiskati na javno mnenje in pa na oblastvo, katero ima o tej stvari zadnjo besedo, da bi dosegla razveljavno volitve. Zato se nam zdi primerno in potrebno, da povemo tudi mi, kar vemo o teh volitvah in sicer „sine ira et studio“, in svet naj sodi, na kateri strani je poštenost in na kateri je ni.

Po končani triletni dobi dosedanjega občinskega zastopa, si je županstvo preskrbelo davkarski izkaz, sestavljen na podlagi davčnih predpisov za l. 1902. in na temelju tega izkaza je strogo po zakonitih določilih sestavilo imenik volilcev. Ta je bil skozi štiri tedne razgrnjen v občinskem uradu, da ga je lahko vsak pregledal, in občinarji so ga tudi v resnici marljivo pregledovali. Zlasti kolovodje županu nasprotujoče stranke, so prav skrbno prešetali imenik, vzeli si prepis volilcev I. in II. skupine; imenika III. volilne skupine pa jim ni bilo treba prepisati, ker se je približno ujemal s starim, katerega so vže imeli v rokah in katerega so samo popravili po novem. Podanih je bilo okoli 20 reklamacij proti imeniku, katere je v to od starešinstva izvoljena komisija razven 2 vse zavrnila, ker je dokazala, da so tisti, kateri so zahtevali popravne, pravilno vpisani. Dva vpisa sta se popravila v zmislu reklamacij.

Ko je bilo vse to natančno po postavi dovršeno, razpisalo je županstvo volitev, določivši za III. skupino tri dni (kakor po navadi pod prejšnjimi župani z ozirom naveliko število volilcev). V ta namen je razdelilo imenik te skupščine v tri oddelke; prvi oddelek je obsegal volilce od št. 1 do 335 zaporedne številke; drugi od 335 do 688 zaporedne številke; tretji pa od 688 do 1030. Volilci prvega oddelka so bili povabljeni na dan 13. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop.; volilci drugega oddelka na dan 14. maja od 9. ure predp. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop.; tretji oddelek na dan 15. maja od 9. do 12. dop. in od 2. do 5. ure pop. Pa tudi onim volilcem II. in I. volilne skupine so se poleg javnih razglasov po kastralnih občinah, tudi poslala tiskana, na njih imena glaseča se vabila. Županstvo je v tem oziru veliko več storilo, nego je bilo po določilu § 18. obč. volilnika dolžno storiti.

Ogromna udeležba, ki je sicer deloma tudi sad najživahnejše agitacije, kaže jasno, da so bili vsi volilci obveščeni o volitvi. Izgovori, da ta ali oni ni prejel vabila, izvirajo deloma iz hudobije, deloma iz nasledkov preobite pijače, v kateri so kolovodje „naprednjaške“ stranke svojim zapeljancem utapljali vost, da se jim ni probudila predno so bili poklicani k izvrševanju svoje pravice in dolžnosti.

Pri volitvi se je komisija strogo ozirala na zakonito ugotovljeni imenik, in vsak volilec je moral izkazati, da je isti, kakor je vpisan v imeniku. To je veljalo za vse, za pristaše in nasprotnike županove. Ako bi se ne bilo pri tako velikem številu volilcev z vso strogostjo postopalo, bi bila lahko nastala brezkončna zmešnjava, ker bi bil marsikateri volil pod drugim imenom in bi se bile sploh lahko urinile nepravilnosti, zaradi katerih bi bil potem še huji vrišč v „naprednjaškem“ izraelu.

V največji greh se uštevajo županu, da ni po končani volitvi III. vol. skupine dovolil zamudnikom prvih dveh dni udeležiti se volitve. Zdaj kriče, da je 200 in morda še več takih zamudnikov, kateri, po samovoljnosti županovi, niso mogli oddati svojih glasov ter odločiti zmagovito „naprednjakom“. Stvar je po našem mnenju čisto priprosta in jasna. Kakor smo zgoraj popisali, je bila tretja skupina razdeljena na tri oddelke, vsak oddelek je imel svoj imenik, obsegajoč določeno število volilcev, kateri so bili povabljeni samo za dotični dan in ne tudi za naslednje, in vsak dan se je prečital imenik po zapovedi § 23. občinskega volilnika, in potem ko je bil ves imenik prečitan, prišli so na vrsto zamudniki dotičnega dne, tako, da so imeli vsi povabljeni priliko oddati svoje glasove predpoldne ali popoldne. Ker je bilo poprej javno razglašeno, da se bode volitev tako vršila in ker so zraven tega tudi vsi volilci prejeli osebna vabila za določene dni, je pač jasno in naravno, da je tako postopanje pravilno in da bi bilo vsako drugačno postopanje protizakonito. (Konec pride.)

Novice.

Za brate Hrvate. — Znani so vsem dogodki na Hrvaškem. Nasilstva in krivice, ki jih mora trpeti bratski hrvaški narod, ne moremo Slovenci mirnodušno gledati. Kri ni voda. Zato podprimo vsaj moralno težnje Hrvatov. Kakor so Slovenci v Ljubljani, v Trstu, in bodo v ponedeljek v Celju slovesno protestirali proti nasilstvu Mažarov, zberimo se tudi gorški Slovenci na protestnem shodu, da protestujemo proti nasilstvu in izrazimo svoje simpatije do bratskega naroda. Torej voditelji naroda, skličite shod gorških Slovencev!

Oseba vest. — Naš pesnik Simon Gregorčič preselil se je z Gradišča za stalno v Gorico.

Odlikovanje. — Preč. gospod c. in kr. vojaški župnik Anton Jaklič v Zadru, je imenovan častnim komornikom sv. očetla.

Župnikom v Belvederu pri Ogleju je imenovan č. g. Dominik Veliscig, dosedanji upravitelj.

Izkušnja usposobljenja so v tem mesecu naredili pri gorški slovensko-nemški komisiji naslednji učitelji in učiteljice: Obizzi markeza Teodora (s slovenskim in nemškim učnim jezikom in italijanščino kot premetom), Kete Franc, Tavželj Jožef, Bukovec Leopoldina, Gregorič Olga, Hočevar Marija, Legat Albina, Noll Marijana in Sibovec Marija (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Zajec Hena (s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot predmetom), Schlapach Josipina (z nemškim učnim jezikom in slovenščino kot predmetom) ter Kutin Anton in Jonke Julija (z nemškim učnim jezikom).

Komen. — Včeraj se je poročila gospica Josipina Kovarčič z gospodom Franom Košuta iz Sv. Križa pri Trstu. Čestitamo!

Za slovensko slottišče v Gorici oziroma za „Kat. društvo detoljubov“ so darovali: „P. n. Terezija Leban 2 K, Ana Pavlin 1 K, Alfonz Poljšak 1 K, Anton Kulat 40 vin., Valentin Filipič 40 vin., Luka Humar 20 vin., N. N. 20 vin., E. S. 2 K.

Za „Alojzijevišče“: Preč. g. Kar. Kumar 20 K, neimenovana gospa 3 K, nekdo odnekod 8 K.

Bog plati!

„Slovenska Čitalnica“ v Gorici priredi v torek in sredo, t. j. 2. in 3. junija, dve dramatični predstavi, pri katerih nastopi znanu ljubljansko dramatično društvo. Lepaki se pravočasno razobesijo po mestu in okolici, kakor se tudi potom listov objavi vsopred. Goriškim Slovencem iz mesta in okolice bo torej dana s tem priložnost, da se jako po ceni lahko prepričajo o velikem napredku slovenske dramatike, katere prvi zastopniki so pač igralci in igralkе ljubljanskega dramatičnega društva. Ne dvomimo torej, da bode omenjena dva večera dvorana goriške slovenske čitalnice prenapolnjena. Toliko za danes.

Razstava in kmetijski shod v Prvačini vtegneta biti, sodé po zanimanju naših kmetovalcev in po pripravah, ki se vrše, jako zanimiva. Na razstavi videli bomo poleg vseh vrst črešenj, ki se pridelujejo po Vipavskem in v Brdih, še jako zanimive reči. — Tudi naši vinogradniki so se v obilni meri prijavili s svojimi pridelki in kakor zameremo do sedaj soditi, napravila bodo izložena vina čast razstavljalcem. Da bo tudi shod jako zanimiv, o tem ni dvoma. Saj si imamo kmetovalci v teh hudih in resnih časih mnogo povedati za zboljšanje svojega žalostnega položaja! Vsi kmetovalci in kmetijski prijatelji na svidenje v nedeljo v Prvačini!

Gradba bolnijske železnice. — Vsakega rodoljuba mora veseliti, da se je ustanovilo med vozniki in posestniki konj na celem Tolminskem društvu (okoli 100 članov), ki prevzame vožnje za časa gradbe te železnice. S tem je izključena mejsebojna in tuja konkurenca in ostane dobiček v rokah naših domačinov, koje se mora v prvi vrsti upoštevati vsled investicijskega zakona. Pa tudi podjetnikom te železnice bo gotovo to društvo ljubo in koristno ker bodo imeli na razpolago samo eno društvo, ki je zmožno prevzeti vse vožnje. Zato pričakujemo, da bodo vsi merodajni faktorji to prekoriščno domače podjetje podpirali in se nanje ozirali, za kar bomo tudi mi skrbeli z ogzirom na splošni prospheh blagostanja v naših gorah.

Blagoslovljenje zastave v Podturnu. — Kakor smo že zadnjič poročali, se je v nedeljo v Podturnu blagoslovila zastava, katero si je dalo napraviti neko društvo v spomin zadnjega bivanja Nj. Vel. cesarja v Gorici. V ta namen je bil trg pred cerkvijo sv. Roka okinčan s zastavami in s zelenjem. Pri uhođu na trg bil je napravljen lep slavolok, na katerem so vihrale avstrijske zastave. Te slovesnosti so se udeležili zastopniki civilnih oblasti in vojaštva. Tudi še precej ljudstva je bila navzočega, a pripadalo je skoraj izključno priprostim slojem. Laske mestne gospode si zaman iskal me udeleženci. Sodelovala je pri slovesnosti godba tukajšnjega pešpolka št. 47. in bil je poleg tudi oddelek veteranov. Po maši, ki se je darovala v cerkvi sv. Roka, blagoslovili so zastavo pred cerkvijo. Cerkvena opravila opravil je, ob asistenciji drugih duhovnikov, stolni prošt preč. gosp. dr. Fa idutti. Kumovala je, kakor smo že zadnjič omenili, preblagorodna gospa grofica Attems-Ceschi, soproga dvornega svetnika in voditelja tukajšnjega glavarstva.

Po vsej slavnosti je novo društvo „Corpo della bandiera“ priredilo javne ples, kar nam ni v gajalo. To je tem bolj čudno, ako pomislimo, da je tudi pred osmimi dnevi bil v Podturnu javen ples. Tedaj sami plesi brez konca in kraja.

Mestne volitve v Gorici. — V ponedeljek so volili volilci tretjega razreda. Izvoljena sta bila župan dr. Karol Venuti in pa delovodja v Straciacah Jožef Makutz. V drugem razredu so bili izvoljeni odvetnik ar. Pinaucig, trgovec Edward Savorgnani in šolski voditelj Dominik Vittori. Za I. razred so kandidatje: dr. Ivan Bader, Alfred Bozzini in Frančišek Marzini. Boja ni bilo. Vse je šlo gladko in mirno. Po vsem pisarenju pričakovali smo hudo volilno borbo in dosledno tudi velike spremembe v goriškem mestnem svetu. Toda vse se je razkadilo. Nekaj pa moramo vendar pribiti, da ni prišel pri teh volitvah v občinsko starešinstvo noben žid.

Zborovanje goriških Italijanskih vseučilišnikov proti dogodkom v Inomostu in za italijansko vseučilišče v Trstu, je bilo v nedeljo v gledališču. Shoda so se udeležili tudi nekateri tukajšnji italijanski državni poslanci in pa

deželni glavar Pajer. Sprejeta je bila tozadevna resolucija.

Prefrigani goljufi. — Kakor smo zadnjič poročali, zaprli so poleg Kerkoča in Žerjala, tudi dva tukajšnja mešetarja in sicer bivšega brivca Louviera in bivšega trgovca Braulina. Vsi ti ljudje priskrbeti so si znali tako dobro ponarejene hranilne knjižice ter tako spretno urediti vse okolnosti, da se jim je posrečilo izvabiti celo tukajšnji bančni firmi A. V. Jona & Comp. na neko na 30.000 K se glasečo knjižico 21.000 K. Ker so pa še pravočasno prišli nasled goljufiji, posrečilo se je rešiti baje večji del tega zneska. Govori se tudi, da sta imela Louvier in Braulin ravno te dni, in sicer v Gradcu, izvesti velikanske goljufije. V soboto namreč odpeljala bi se bila v Gradec in si v pomočjo štirih ponarejenih hranilnih knjižic, prisvojila tam pri raznih hranilnicah 200.000 K.

Židovska nesramnost. — Pod naslovom „I truffatori slavi“ priobčuje tržaški „Piccolo“ to le vest: „Goljufije, katere sta nameravala izvršiti in sta jih deloma izvršila Kerkoč in Žerjal, prese-gajo četrtilijona kron. V to zadevo sta zapletena tudi dva tukajšnja posredovalca Josip Louvier in Angel Braulin, ki sta bila istotako aretirana. Osleparila sta več tukajšnjih tvrčk“. Kdor čita to tako naslovljeno notico, morda si bode, da so vsi štirje aretiranci Slovenci, dočim sta zadnja dva Italijana, kar je čifitskemu dopisunu popolnoma dobro znano. Kmalu dočakamo, da prekrsti ta židovski list vse brigante v Abrucih v Slovence.

Tatvine v Gorici. — Ni ga skoro dne, da ne bi tatovi udri v našem mestu v to ali ono stanovanje, v to ali ono prazno vilo itd. Zopet so v noči od srede na četrtek prišli v prazno stanovanje conte Roma, nahajajoče se v ulici Dante ter so baje odnesli mnogo vrednosti. V noči od četrta na petek pa so okradli nekega natakarja kolodvorske restavracije ter mu odnesli kakih 130 K. Tudi od drugih tatvinah se govori. Tatvine ponavljajo se od dne do dne že skoraj mesec dni, ne da bi naša policija dosedaj zasačila niti jednega izmed tatov. Mestno prebivalstvo, posebno pa oni, pri katerih bi tatovi kaj našli, so zaradi tega jako vznemirjeni. Naše mesto se vedno bolj širi in pride posebno zdaj, ko se bode začela zidati nova železnica, vse polno in vsakovrstne golazni k nam. Število redarjev pa je vedno isto in popolnoma nedostatno. Zato pa je tudi skrajni čas, da se poklicani činitelji zgamejo ter ukrenijo vse potrebne korake, da se število redarjev v Gorici pomnoži, kajti če pojde tako dalje, se ne bo niti čuditi, ako bomo čuli kakega lopoga jutra, da so nam ponoči celo kakega policaja vkradli.

Tatovi. — V petek zvečer se je vtihotapil neznan lopov v vrt Rasauerjeve hiše, nahajajoče v Gosposki ulici, in ko ga je neki gospod zapazil ter mu tudi sledil, izginil mu je hitro izpred oči ter se spretno zamešal med množico, ki je bila pri koncertu mestne godbe na Travniku. Istotako so poskusili neznanji lopovi izvesti tatvino v neki hiši, nahajajoči se ulici Contavalle. Kakor se vidi, ni ga dne v Gorici, da bi se ne dogodila kaka tatvina. A tolovi kje so?

Zaprli so nekega Josipa Berlota ki je v raznih presledkih osleparil svojega strica Antona Toso do približno 3000 gl.

Tatje v Solkanu. — V Nordisovo vilo v Solkanu so vlomili tatovi od srede na praznik ponoči. Pretaknili so po vseh sobah. Ležali so celo po posteljah in kaditi cigarete. Odnesli so nekaj žlic in drobnarije. Denarja v vili niso našli.

Sadni trg v Dornbergu. — Iz Dornberga nam pišejo: Pri nas se je ustanovil sadni trg. Ta za našo občino in okolico prekorištna in prepotrebna naprava, obeta lepih vspehov. Dasi je vsak začetek težak, sponaša se prav dobro, ker trži se prav živahno.

Koliko truda, denarja in zlatega časa si prihrani ljudstvo, ako bode vedelo ceniti to prekoriščno napravo.

Vabimo kupce, da prihite odjemati lepo sadje, kojega je vkljub slani v obilici.

Pri ti priliki pozivljamo gospode poslance in prosimo vplivne osebe, da zastavijo svoj glas, ter nam izposlušajo tretji vlak, s kojim bode možno, odpošiljati sadje direktno. Pojasnijo naj na pristojnem mestu, da bode imela vipavska železnica le tem potom lep dobiček. Jutranji vlak je navadno natlačen, a za nazaj ne mara in ne more čakati ljudstvo do večera.

Opuščen notarijat. — Kakor čujemo se je mesto notarja v Bovca opustilo.

Marijna družba v Kamnjah je napravila dne 17. t. m. veselico s petjem in gledališko igro Sv. Neža. Reči moramo, da se je veselica posrečila. Petje je bilo dobro, zlasti je ugajal mešan zbor: „Domovini“ in ženski zbor: „Slovenskim mladencem“. Tudi moški zbori so se dobro obnesli. Pri samospjevu „Slavjanka“ smo občudovali obežen glas pevke. Visoki „b“ s tako lahkoto prijeti, to ni kar si bodi, taki soprani so redki. Krasna Gregorčičeva pesem: „Rabeljsko jezero“ je naredila na poslušalce globok utis; pa se je tudi deklamovalka potrudila, da se je dobro naučila in prav lepo prednašala. Tudi druga deklamovalka je zelo častno rešila svojo nalogo. Najlepše pa je vspela igra „Sv. Neža“; človek bi mislil, da ima pred sabo kakšne mestne gospodične, ne pa pripravno kmetska dekleta; tako lepo so se kretala na odru. Najboljše sta igrali Neža in Klavdija, posebno Neža je včasih tako pristrčno govorila, da so marsikomu prišle solze v oči. — Krasen je bil nastop Klavdije v drugem dejanju, ko zve, da jej je sin postal kristjan ter vsa obupana zbeži z odra. — Zelo lepo sta igrali tudi Lucina in Emerencijana na koncu drugega dejanja. A tudi drugi, zlasti pa pretor Simforjan, so dobro igrali. Pozneje smo zvedeli, da je sestra g. kaplana gč. na I. V. mnogo pripomogla, da se je tako lepo vršilo, ker se je za odrom veliko trudila z napravljajem in oblačenjem igralk. Upamo, da to ni zadnja veselica ktero je priredila kamenska Marijna družba.

Vabilo na veselico, koju priredi deklinška šola „Elizabetišče“ v Tomaju, dne 31. maja in 1. junija 1903. Na dvorišču g. Marije Čefuta-Ucman s sodelovanjem mešanega zbora pevskega društva „Tomaj“ pod vodstvom pevovodje g. S. Prencisa. Začetek ob 4 $\frac{1}{2}$ uri pop. Vstopnina 40 vin., sedeži I. vrste 1 K. Preplačila se z ozirom na blagohotni namen hvaležno vsprejemajo v korist „Elizabetišča“. K obilni udeležbi vabi uljudno. „Elizabetišče“.

Ciganke goljufice. — V soboto popoldne sta prišli v štacunu Josipa Kogojca v Podgori dve ciganki in sta menjali pri njem nekaj denara. Pri ti priliki pa sta ciganki osleparili Kogojca za 130 K, potem pa sta izginili.

Pretep. — V Prvačini so v neki gostilni tako močno potepli nekega Ant. Kosa, da so ga morali pripeljati v tukajšnjo bolnišnico.

Iz Nabrežine nam pišejo: Na tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli bode dne 31. maja t. l. slovesen zaključek šolskega leta 1902—1903. z razstavo šolskih izdelkov klesarskih (kamnoseških) vajencev in pomočnikov. Prijatelji šole in napredka so vabljeni se udeležiti te slovesnosti, ki se bode vršila ob 11. uri predpoludne v šolskih prostorih. — Razstava bode odprta: predpoludne od 11. do 12. ure in popoldne od 2. do 5. ure — Vstop je prost.

Murvino perje. — Ker je letošnja slana napravila posebno na murvinem perju velikansko škodo, je cena temu perju zdaj neverjetno visoka. V Vidmu plačujejo murvino perje po 35, 50, 55, in celo do 60 lir kvintal.

Agitacija za italijansko vseučilišče v Trstu je združila vse Italijane. Kakor na Vnebohod v Trstu, so demonstrirali tudi v Roveretu, v Mezzo Lombardo in v Rivi. Gibljejo se tudi Italijani v kraljestvu. V Padovi je poslanec Carratti objubil, da bo interpeliral vlado v Rimu zaradi krivic, ki se gode italijanski vseučiliški mladini v Inomostu. To je pač čudno. Kaj bi odgovoril n. pr. avstrijski zunanji minister, ako bi ga kdo interpeliral zaradi krivic, ki se gode beneškim Slovencem v Italiji. Da se Italijani v Avstriji potegujejo za svoje pravice, je njihovo pravo. Toda vmešavanje tujih državljanov v naše razmere, naj si avstrijska vlada prepove. Sicer pa, dokler tržaški Italijani Slovencem v Trstu odkrajajo ljudsko šolo in drugi k temu molče, nimajo pravice govoriti o krivicah glede vseučilišča.

Smrt izdajice. — Izdajica meksikanskega cesarja Maksimilijana, duhovitega brata našega cesarja, je pred kratkim umrl grozovite smrti. Popadel ga je bil stekel pes. Zdravil se je, a nobeno zdravilo ga ni rešilo. V divjosti je umrl novodobni Judež, ki je objubil Maksimilijanu zvestobo, a ga v Queretari izdal za 50.000 dolarjev.

Sol v živinoreji. — (Konec.) Kako da deluje sol na slast in na dobro počutenje pri živini, je znano; tudi so opazovali, da se živina pri polaganju soli hitreje redi. Sol je zato potreben del hrane. Kri ima v sebi kuhinjsko sol in druge nastranove soli, v krmi pa prevladujejo kalijeve soli. Te kalijeve soli se nahajajo po resorpciji ali vsrkanju hrane v krvi kot ogljikovo-kisli kalij in provzročajo v krvi nekatere kemijske spremembe na ta način, da se nahaja notri poleg nerazkrojene soli (klornatrija) in ogljikovokislega kalija (potošlja) tudi klorkalij in ogljikovokisli natrij (soda). Ker imajo ledvice nalogo, da ohranijo kri čisto, zato imajo tudi dolžnost, spraviti iz telesa v scalni vodi vse tuje soli, torej tudi ogljikovokisli natron, ki je nastal na račun kuhinjske soli; na ta način zgubiva kri pod vplivom kalijeve bogate krme mnogo natrija. Tega moramo torej v hrani znova dovažati. Iz tega sledi, da je potreba pri kalija bogati hrani mnogo, pri malo kalijasti hrani le malo ali celo nič kuhinjske soli. Tudi ljudje, ki se hranijo le bolj z rastlinstvom, n. pr. krompirjem, ki ima v sebi veliko kalija, uživajo mnogo soli.

Ker se redé naše koristne domače živali, izvzemši mladiče, izključno le s kalija bogato krmo, zato potrebujejo brez izjeme soli. Ako pametno rabimo sol pri živini, ima to jako ugoden vpliv, ne samo, da je sol del hrane, ampak ob enem tudi zabela in dišava, ki posebno pospešuje prebavljanje. Kakovost mleka se znatno izboljša, mleka več pridelava in tudi meso je boljše. Razven tega so živali, ki dobivajo dovolj soli, tudi pred kugo na gobcu in parkljih mnogo bolj zavarovane.

Koliko pa dajamo soli in na kakšen način?

Po Francoskem dajo enemu volu po različnosti teže 40 do 80 gramov (4 do 8 dek), molzni kravi 50 do 60 gr. konju ali muli 20 do 30 gr, ovci 1 do 2 gr, pitavni ovci 3 do 4 gr.

Pri nas po Avstriji, na Nemškem, v Švici, na Angleškem in Belgijakem so te porcije bistveno večje. Na Švicarskem pride na govejo žival na dan po dekagr., še enkrat toliko pa, če se žival pita.

Na Angleškem dajo konju v obče po 10 dkg na dan, kravi po 7 $\frac{1}{2}$ dkg, volu 10 dkg, teletu 2 dkg, ovci 1 $\frac{1}{2}$ do 2 dkg.

Pri nas in po Nemškem pokladamo navadno konju 2 do 4 dkg, srednje velikemu govedu 3 do 5 dkg, ovci $\frac{1}{2}$ do 1 dkg, prašiču ravno toliko.

Kakor pa je sol dobra reč, ravno tako svarimo pred njeno zlorabo.

Pravilo, koliko se sme pokladati soli na dan, bi bilo po kemijskih preiskavah: Pri prežvekovalcih, ki še rastejo, 4 do 10 gr na 100 kg žive teže, pri prašičih ravno toliko, pri molznih kravah 20 do 40 gr na glavo, pri konjih po 10 do 20 gr na komad. Ako se poklada preveč soli, se s tem zviša prebavljanje redilnih snovi, nastavi se pa po zanesljivih preskušnjah premalo mesa.

Zato se mora pokladanje soli ravnati popolnoma po krmi. Ako dobiva žival zrnje, ki ima veliko kalija, ji dajemo tudi menj soli. Nikakor pa ne dajamo živini soli kot take, surove, ampak jo pomešajmo vedno med krmo ali pa raztopimo v pijači.

Za kratek čas.

Kedaj se ločita? — Neka zakonska v Parizu sta živela precej let v miru in sreči. A ker skratelj o tem ni bil zadovoljen, ju je kmalu razprl. Gresta k sodniku in zahtevata, naj ju loči. Sodnik: „Imata otroke?“ „Da“, pravi mož, „deklico in dva dečka; ali žena hoče dva, jaz pa tudi dva.“ „Pa počakajta, da dobita še četrtega, potem pa se ločita“, reče sodnik. Zadovoljna odideta. Po dveh letih sreča isti sodnik zopet tega moža in ga vpraša, kaj in kako se mu godi. „Gospod sodnik“, pravi mož, „z ločitvijo ne bo najbrž nič. Dobila sva dvojčka in zopet se ne moreva ločiti.“ „No pa počakajta, da dobita šestega“, reče sodnik in potolče moža po rami. „Tako lahko čakava do sodnjega dne“ odgovori smeje se mož in se poslovi od sodnika.

Pijančevo modrovanje. — Nek mož je pozno v noč opotekajoč se in dobre volje prikolovratil domov. Žena ga sprejme, oponašajoča mu: „Tone ali se ne sramuješ tako kolovratiti okoli. Saj je že tri ura.“ „Prav, prav“, odgovori mož, „in če sem bil ostal doma, ali ni bila sedaj tudi že tretja ura.“

V odlikovanem fotografskem atelije-u

Anton Jerkič,
v Gorici,
Gosposka ulica št. 7
drugo nadstropje

izdelujejo se vsa v fotografsko stroko spadajoča dela v najmodernejšem stilu in neprekosljivo natančnostjo po jako zmernih cenah; priporočajo se tudi v izdelovanju krajevnih in drugih razglednic, ki so priznane kot najlepše.

Z odličnim spoštovanjem se priporočajo

Ant. Jerkič,
fotograf.

Odlikovana delavnica!

ANT. KRUSIČ,
krojaški mojster v vrtni ulici 26.

Priporočajo se sl. občinstvu v mestu in na deželi, posebno č. duhovščini. — Ima bogato zalogo blaga vsake vrste in za vsaki stan, ter opozarja na ravno došlo sveže pomladansko blago, lastni izdelek *gotovih oblek in površnih suknj. Cene prav solidne!*

Priporočilo.

Podpisani se priporočam slav. občinstvu in svojim rojakom za obilna naročila svoje nove delavnice v lasni hiši na Kolehah pri Kojskem. Izvršujem vsakovrstne obleke ter imam v zalogi raznega sukna, hlačevine in izgotovljenih srajc. Vsako naročilo se izvrši točno in po celo nizkih cenah!

A. Mavrič, kraj. mojster.

urar c. kr. državnih železnic, Gosposka ulica št. 25, Gorica,

priporočajo svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih najboljših švicarskih ur in vevre gl. ričic po najnižjih cenah, posebno v času sv. BIRME. Pozor, torej!

Teodor Slabanja

PETER COTIČ
čevljarški mojster
v Gorici, Gosposka ulica št. 14.
priporočajo svojo delavnico.

Računski sklep „Centralne posojilnice“ v Gorici

za drugo upravno leto 1902.

Denarni promet.

Sprejemki	Kron	vin.	Izdatki	Kron	vin.
Račun glavnih deležev	3.600	—	Račun hranilnih vlog	107.595	57
„ opravljenih deležev	290	—	„ obresti od hranilnih vlog	1.080	48
„ pristopnin	193	—	„ posojil na osebni kredit in zastave	46.477	27
„ hranilnih vlog	385.049	18	„ posojil na vknjižbo	153.043	83
„ posojil na osebni kredit in zastave	21.832	80	„ posojilnih obresti	114	26
„ posojil na vknjižbo	12.394	04	„ obresti od posojil na vknjižbo	—	53
„ posojilnih obresti	9.193	74	„ zamudnih obresti	—	22
„ obresti od posojil na vknjižbo	16.624	75	„ upravnih stroškov	6.072	04
„ zamudnih obresti	143	—	„ inventarja	139	37
„ efektnih obresti	252	—	„ knjig in tiskovin	10	50
„ upravnega prispevka	1.894	51	„ tekoči	803.389	66
„ tekoči	671.480	12	„ tekočih obresti	297	01
„ tekočih obresti	863	85	„ blagajne: gotovina za l. 1903	10.266	29
„ obresti od hranilnih vlog	11	35			
„ blagajne: gotovina iz l. 1901	4.664	69			
	1,128.487	03		1,128.487	03

Promet:

Sprejemki . . . . . K 1,128.487-03
Izdatki . . . . . „ 1,118.220-74
K 2,246.707-77

Račun zgube in dobička.

Zguba	Kron	vin.	Dobiček	Kron	vin.
Račun posojilnih obresti	304	13	Račun posojilnih obresti	10.791	90
„ obresti od posojil na vknjižbo	206	90	„ obresti posojil na vknjižbo	18.512	39
„ tekočih obresti	13	33	„ zamudnih obresti	142	78
„ obresti hranilnih vlog:			„ tekočih obresti	2.189	39
Izplačane: . . . . . K 1.069-13			„ pristopnin	193	—
Kapitalizovane: „ 21.993-56	23.062	69	„ efektov: kurzna razlika	141	—
„ upravnih stroškov	6.072	04	„ efektnih obresti	252	—
„ inventarja: 20% odpis	203	—	„ upravnih prispevkov	1.894	51
„ knjig in tiskovin: 20% odpis	239	06			
„ bilance: dobiček	4.015	82			
	34.116	97		34.116	97

Račun bilance z dne 31. decembra 1902.

Imovine	Kron	vin.	Dolgovine	Kron	vin.
Račun posojil na osebni kredit	182.909	70	Račun glavnih deležev	22.400	—
„ posojil na vknjižbo	401.307	68	„ opravljenih deležev	1.200	—
„ obresti od posojil na vknjižbo:			„ hranilnih vlog:		
Zaostale obresti za l. 1902	3.205	46	Stanje: . . . . . K 655.462-51		
„ posojilnih obresti:			Kapital. obresti: „ 21.993-56	677.456	07
Zaostale obresti za l. 1902	1.355	85	„ obresti od posojil na vknjižbo:		
„ efektov	7.082	—	Predplačane obresti za l. 1903	3.728	82
„ efektnih obresti	42	—	„ posojilnih obresti:		
„ inventarja	811	72	Predplačane obresti za l. 1903	1.802	36
„ knjig in tiskovin	956	—	„ tekoči:		
„ tekoči:			Stanje: . . . . . K 87.384-28		
Stanje: . . . . . K 188.558-77			Kapital. obresti: „ 2.076-04	89.460	32
Kapit. obresti: „ 3.685-26	192.244	03	„ rezervnega zaklada	117	34
„ blagajne:			„ zgube in dobička:		
Stanje koncem l. 1902	10.266	29	Dobiček	4.015	82
	800.180	73		800.180	73

Št. 1123
Op.

Teodor Slabanja,
srebrar,
v Gorici, ulica Morell 12,

priporočajo prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Razglas.
Naznanja se, da
JAVNA DRAŽBA
zastavil I. četrtega t. j. mesecev januarja, februarja in marca 1902. začne v ponedeljek 8. junija 1903. ter se bo nadaljevala naslednje četrte in ponedeljke.
Od ravnateljstva zastavljalnice in ž njo združene hranilnice.
V Gorici, 6. maja 1903.

Krojaška mojstra
Čufer & Bajt
v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. Jerneja Kopača
izdelujeta
vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.
Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini za obilna naročila.